

На ювілей Лиеа-Микита. 266

В наші часи через те, що немає справжніх великих подій, їх місце заступають усякі бульбашки, що весподівано вискакують на воді нашого життя. Вискочить на поверх така бульбашка, часто з причин нікому невідомих, хвастовито покрасується якийсь час справжнім „героєм нашого времени“—і лусне; і добре ще, коли ніякого сліду по собі не лишає. Во часто буває, що після таких бульбашок лишається каламутна піна, що застуге бачити прозорий кришталь справжнього життя, його дійсних, а не підмальованих героїв, дійсні, а не фалшовані потреби...

Досить несподівано на поверх життя вискочив ювілей д. Суворина,—вискочив він справжньою бульбашкою, роздимається офіційальними заходами і урочистими святкуваннями; ювілят „взыскавъ“ усякими милостями од начальства, що нагадують колишні добрі часи, коли література була на службі у вельможних особ і мала з того всякі грішні й безгрішні прибутки. Особа, може, й анахронична, а проте не завадить приглянутись до цього новітнього „героя нашого времени“, бо й сам по собі він фігура цікава, та й з українським життям і письменством має давні і серйозні рахунки.

Хто такий д. Суворин? Талановитий справді журналіст, видавець великого часопису, що його так влучно охрестив Щедрин—небіжчик псевдонімом „Чего изволите“, автор кількох не конче великої ваги літературних творів. Почав свою літературну карієру в радикальній журналістиці, найбільшої популярності добув як „Незнакомецъ“ із ліберальних „С.-Петербурзькихъ Вѣдомостей“ (редакції Корша) і добив свою популярність в поступових кругах російського громадянства своїм „Новымъ Времениемъ“, що вічно було „въ услуженіи“, вічно сиділо на двох стільцях, промовляючи: „чего изволите“, вічно цькувало все краще, благородне, що появлялося в російському житті, вічно запобігало ласки перед дужими й бухало навколішки і вічно ж гвалтувало на слабших, вимагаючи для них утисків; вічно лихим духом дихало на „инородців“, виходячи з засад великоруського партикуляризму. Типичний хамелеон, чи як згорда промовляють созвучні елементи—„парламент думок“, газетне порождення д. Суворина спричинилося не мало до того здичавіння, тієї духової роспусти та безпринципності, що пошестю пролітали вноді над російським громадянством під часи занепаду. В такі часи

д. Суворин з своїм „Чего изволите“ був справжнім герцем часу і можна собі тільки уявити, що то за часи були, що таких героїв вивисували. З шабля на шабелю, все нижче й нижче і дійшов д. Суворин од „Современника“ 60-х років до благополучного ювілею своєї 50-літньої діяльності, аразжованого офіційними сферами. В цих кругах він, певна річ, має велику пошану, бо й заслуг перед ним показав чимало й не абияких, але мимовільно цей теж „літературний“ ювілей обдбав на собі Гоголеве прокування, що не один ювак із жаху кинувся б, як би йому показати його портрета на старости-літях... Кинувся б, мабуть така кинувся б і колишній „Незнакомец“, якого книжка падила цензура, як би йому заздальгбді показати картину його 50-літнього ювілею...

З 1876 року д. Суворин почав видавати „Новое Время“, що ним зривив він таку „блєскучу“ карієру в офіційних кругах. Саме тоді починався завершати на Балканському півострові і д. Суворин аразу став на пошію, мовляв Драгоманов, „скалозубовського славянофильства, жєлаєщого вєсьм славянамъ фєльдфебєла вє Волгєтєр дєть“. Минуло 32 роки і от на передодні може нової зєвєрки там же таки на Балканах скалозубовське славянофильство (тепер воно вєсьма „неославяном“) вкучі в політичним молчальництвом (тепер це— „октябризм“) таку саму грає ролєу на розлогих аркушах Сувориного „Чего изволите“. За 32 роки вічного не одмінєлюсь в „Новому Времени“ і через те й досі не видихались відомі статі Драгоманова, якими він стрів перші кроки д. Суворина на політичній вишї. І тепєр слїдом за Драгомановим так само можна скавати ювілятові, що „чистое дєло трєбуєть чистых средств“—бо що велику истину вєждє зєбувають „турки внутрєнние і вишніє“, якими 32 роки служить д. Суворин.

„Свєжєє, новое, чистое дєло вєдо і ставит на свєдєжу основу, доказувать чистими аргументами, а не подєляживать кє застарєлымъ, часто патологическимъ истиянкамъ“—так писав Драгоманов, полємизуючи в „Мольє“ з „Незнакомцем“ з „Нового Времени“. Наш публіцист зривав маску з тих російських патріотів, з яких тоді вєпершим був д. Суворин, що влучи вібї-то визволити славянських братів на чужині, у себе дома, для своїх славянських і не славянських братів, виторвали справжнє невако, прапуючи, щоб „свести на нуль разєицу между сербскимъ вопросомъ и ташкентскимъ“. Нєпєриєть такої політики, невєзання славянщини, потурєння ташкентським апетитам на славянські землі—ось чим заявив себе одразу д. Суворин і ось що блєскує росквив Драгоманов в своїй статі „Чистое дєло трєбуєть чистых средств“, вємагаючи, щоб російські публіцисти, торкаючись славянських справ, освєтєлювали їх інеєю загальною визволення не тільки славянських земель, а й своєї рідної землі. Д. Суворин чи справді не зрозумів, чи удав, що не розуміє цієї поради і тоді Драгоманов з Жєневи пише свого знаменитого листа до видавця „Нового Времени“ під заголовком „Турки внутрєнние і вишніє“ (1876), де секрет визволення формує лує двома словами: „политическая свобода“. Поки панують,—пише Драгоманов,—турецькі порядки в Росії, та „прєзрєвїє кє чужой личности і национальности“, поки ми сами не

добули елементарних прав для себе, а не для славянських братів—„намы, такимъ, какіє мы єсть, смѣшно и заикаться объ освобожденіи этихъ братьевъ“. „Нужно сдѣлать всю внутреннюю и вишнюю политику страны дѣйствительно славянскою, народною, реформирующею и освобождающею. Нужно, словом, и для братьевъ, и для самыхъ себя устроить домъ, въ которомъ можно было бы жить хоть сколько-нибудь по человѣчески и развиваться безпрепятственно“. Инакше,—значєа Драгоманов свого листа,—„гораздо достойнѣе молчать, чѣмъ съ развѣяннмъ вѣдомъ говорить лєкєйскєя рѣчи, хотя бы, какъ мы готовы вѣрить, и съ благими намерєніями“. І ця порада, певна річ, пропала для д. Суворина дурно і дозавою тому 32 роки „лавєскєя рѣчєй“, які завершилися лєкєйським же й ювілєєм...

Вєсь час „Новое Время“ д. Суворина було приставником для проти-українських виватов. Неможна і злічити, скільки бруду та помий постарєлось воно вилити на український рух, як раз-у-раз силкувалось оплювати й зогидити його. Правда, сам д. Суворин мєтив прихильні статі про український театр, зібрані недавно в книжці „Хохлы і хохлушки“, і це шбї дало йому право сказати: „я люблю малоросєю і смѣло могу сказать, что содѣйствовали ихъ успѣху въ Петербургѣ и ихъ извѣстности въ Россіи“. І скільки це стосується до наших театральних корифеїв—може бути правдою. Але, призначєа їх таланти й давши кілька вірних вєзглєдї і добрих уваг українському театрові, д. Суворин в шлєму зєвєм не прихильно ставився до української сцени. Читачуи його театральні рецензії, ви вєсь час чуєте перед собою ворога українського театру і як токо цей ворог веде свою політику, єпо кушаючи, вєпр., М. К. Зєвєковецьку або М. Л. Кропивницького заєхєяти рідну сцену! Перед вами просто змій-споконєни, що з усіх боків заходять абєа добитися свого. Вєі аргументи виробовєно; тут фігурує й те, що большой талант долєжєт свєтлєть вєсьмъ“, і жєлі за „укой атмосферой“ української сцени, і натєки перейти на російську сцену, і залєкування безєлавною загибилло, і спокєса сєлюво... Все розраховано, все пуєнено в ход і тонкий дипломат до кінця вєдержує свою ролєу змєя споконєника і не його вина, що зєходи його розбилєсь об вєдержаність упертих „хохлів“.

Д. Суворин виступєа також і українським видавцем, вєдрукувавши твори Копєярєвського та Сторєженка (останні погано і дорого), і разом з тим або вєсьмоє або гєвєять у „Новому Времени“ все українське письменство. І тут перед вами теж саме чємєлоєство, те ж лєкєйство, та молчєлиєська мораль і правда „чего изволите“ на два чи й бїльше фронтї, якими вивєзуєтьєа вєагалї шановний театр ювілянт. Злєвидєю він збїрає гроші за українські книжки, а правичєю вивєзує українському письменству смерть. Правда, не з прихильности до відомого євангельського тексту те він робить, і його десєица дуже добре вєає, що робить шубцї, і вєвакєа. Тут вї тільки консєквєнтно додержує тієі неконєсєєвєности, якоу заслужив собі признєния і ювілянтєа славу октябриєського гєтєкуу. Такий цей ювілянт. Тєлачєвний журналіст, що розмєивєа на п'єтєчки за-дєа „лакєства неєаєсноє“; хє мєлєєв, що бувєа і червоним, і чор-

ним і вєім дуже дождєає, запитуючи, „чего изволите“; флєрєо, що залєбки повертєаьєа на вєсий вїтер з горї; Сєаєлєзуб і Молчалїє в одній євєєбї; „Лїє Микєтє“, що з уєаєю води сучим вїдєє і свого добує.

Тєпер вїє добує собі нових лєвєрїв цїтєає ювілянтєа свєта. Але пє кєвєніє лєвєрї і не свєто лїтературнє—отє Сувєрїновє свєто: пє свєто тогє, з чим борєлєсь раз-у-раз і борєтємєтєа до вїку справжнєа, чїстєа не залємєлаєа услуживцєтвом лїтерєтура. І не до лїтературних рєдїєв нєлєжит і сам ювілянт, і його спївробїтнїкєа вїголєванї на молотї „Нового Времени“. Затїхнєє гєлєає ювілянтєа свєта—і на порожньому мїєстї будє, як і булєа, сама духова порожнєєта та кєлїєцтво. Сєргїє Єфрємов.

Вїдєти парламентського

ЖИТЯ.

Інцидент Хомяков—Марков.

Інцидент Хомяков—Марков ускєлєдєнєтьєа вєє бїльшєе й бїльшєе. Праїє бєлї зєвєруєнєсь до помїркованих і націоналїстєв за допомогию, але не аєвєстїє там спєчуттєа, Октябриєтї гєлєють, що листом Хомякова інцидент вичєрпєно.

Рада фракції правих постановила домогатисєа сєтїсфакції й вєважєти інцидент загальною справою цілої фракції, а не особистою справою Маркова. Разом з тим постановило дати Маркову волю в його вичїнах. Марков зєвєив фракції й журналістам, що бєзїєвє Хомякова в Думї, Вєзїгїєв сказєа, що одмовляє Маркова од його пєаку, але той уперто стєєт на єпєку. Можна сподєвєтисєа великого заковлєу.

Правї обвинувєтють у вєсьому Хомякова, який розпустив Думу своїм бєзїєаням.

Вєзїгїєв у розмовї з журналістами ставит аразком Хомякову Муромцєва й Головіна, які вміли стєєти на висотї, стримувєти Думу й додержувєти вїдповєдного тєну, а Хомяков вєдє засїданєа од сємейному. Як же скєлєдї вїдбудєтьєа,—попереджєа Вєзїгїєв,—то праїє не вєкєлєчєть Маркова з фракції.

> Чєрєз ювілєй Сувєрїна Дума порожнєа. Зєсацєнєа бїльшости комїєїє одєдєлєно.

> Хєлєть чутки, що уряд хєчє змїнїти вїборчий закон у такїм напрємї, щоб вїборчє право мєла вєі людєа з цєвом горєдєських шєлї.

В думсь-их комїєїєах.

> Робїтнїчєа комїєїєа приступїла до обмїркування законопрєкту про рємєєнїєвї і принакїєнїє. Вїльшєє комїєїєа прїшлєа до думки, що доклад пїдкомїєїєа зєназдо радїкальнїєй, і приступїла до обмїркування урядового законопрєкту. Комїєїєа вєтановїла двєнадцятїгодинний робєчий дєнь. Прєпозїєцїєа вєтановїла дєсятїгодинний робєчий дєнь одкїєнуто бїльшєє гєлєєа прєдсєдєлєтєа.

> Вюдєжнєа комїєїєа ухвалєла росписєа грїнчєаго дєпартамєнту з вїєдєвлєнїєми до нього бєзїєанямїєа.

> Думсьєа пїдкомїєїєа для зєвєдєнєа зємсьєкого самєорєдїкування в Стєвропольнїєй бїльшєєтєа трєьх прєтїє двох гєлєєїє постановїла не допускєти до зємсьєкого самєорєдїкування мїсєвєих вїєородїєв.